

Ariënsherenking, Maarssen, 22ste Zondag d/h Jaar, 28 augustus 2016

Jezus raadt Zijn volgelingen, dus ons, aan om bewust te kiezen voor de laatste plaats en niet voor de voornaamste plaats. Alleen daarom al is het ondenkbaar dat het christelijk geloof voor veel mensen in onze samenleving aantrekkelijk is. De hedendaagse mens, een individualist in hart en nieren, vol van zichzelf, zet zichzelf op een podium en is geneigd zichzelf op te blazen en anderen te beschouwen als toeschouwers van zijn leven. Hij moet als individu schitteren en boven anderen uitsteken. We leven dan ook in een uitgesproken prestatie maatschappij: je moet de hoogste cijfers hebben, beter scoren dan medemensen in de wereld van de wetenschap, de sport of de commercie, door inkomen en uiterlijk, kortom op zoveel mogelijk terreinen.

De trotse individualist loopt uiteraard regelmatig een knauw op: constant lopen we mensen tegen het lijf die er net iets beter uitzien, net iets beter presteren. En die wonden die we daarmee oplopen, proberen we aan de buitenkant te behandelen: door een poging nog iets beter te presteren etc. Maar dat helpt niet, zo'n therapie aan de buitenkant, die verergert de kwaal uiteindelijk maar. Wat nodig is, zo zegt het boek Sirach, waaruit de 1ste lezing is genomen, is een therapie van binnen:

“Voor de kwaal van een hoogmoedige is er geen genezing, want de kwaal zit in zijn hart.”

De therapie moet plaatsvinden op het niveau van het hart, het innerlijk van de mens. Het gaat om het innerlijk van de mens dat van trots moet worden genezen, dat wil zeggen bevrijd, zodanig dat hij kan kiezen voor nederigheid in plaats van aanzien. Zodat hij ervoor kiest te dienen in plaats van gediend te worden. Jezus trok tijdens Zijn aardse leven zonder vaste woon- of verblijfplaats rond in Israël om het Evangelie te verkondigen. Hij kwam bij rijken over de vloer, maar ging net zo goed om met de minsten: armen, zieken, zondaars, tollenaars, prostituees. Zijn dood aan het kruis was een vernederende doodstraf voor misdadigers zonder burgerrechten. Door tot het uiterste te gaan in tegenstelling tot de eerste mens verdiende hij voor ons de mogelijkheid tot genezing.

Een christen is iemand die – zoals de naam zegt – Christus volgt. Dit betekent dat hij evenals Jezus bewust moet kiezen voor de laatste plaats. Hoe impopulair dat in onze tijd ook mag klinken, dit blijft de essentie van de navolging van Christus. Ook nu voor ons.

Maar hoe doe je zoiets, kiezen voor de minste plaats? Waar moet je dan beginnen? De grote leraren in de navolging van Christus wijzen erop dat je je niet direct op de nederigheid als deugd moet storten, omdat je dan het risico loopt op jezelf gefocust te blijven. De nederigheid houdt echter in wezen in dat je je blik richt naar wat buiten je is. Dat je de blik op Jezus richt, op de grootsheid van God en de kleinheid van de mens, op de eeuwigheid en de beperkingen van de tijd waarin wij leven. Op de hoop op het eeuwig paradijs en de bedreigingen die wij in ons leven ondergaan vanwege onze zwakheid.

Wie 'ja' wil zeggen op de oproep van Jezus om de laatste plaats in te nemen, moet eenvoudigweg beginnen met liefhebben en Christus in anderen te dienen. Dat is de weg die Jezus uit liefde tot de mens vanuit de hemel naar de aarde bracht, die Hem liet omgaan met zieken, zondaars en lijdende mensen om hen bij te staan en te dienen. Dit is de weg van de liefde die Hem bracht tot het geven van Zijn leven voor ons op Calvarië, waar Hij zich heeft vernederd, gehoorzaam tot de dood aan een kruis (vgl. Fil. 2,8).

De navolging van Christus is voor de mens die de wortel van de trots en aanmatiging in zijn hart draagt, verre van gemakkelijk. Daarom helpt God ons die weg te vinden en op te gaan doordat Hij ervoor zorgt dat wij in Zijn Kerk mensen kunnen ontmoeten die deze weg gegaan zijn. Bij uitstek is dat natuurlijk Maria, de moeder van Christus, de eerste van de Kerk.

Wij kunnen ook denken aan onze Utrechtse priester Alphons Ariëns, die we vandaag als dienaar Gods gedenken. Alphons Ariëns volgde in zijn leven het advies dat Jezus geeft in het evangelie van deze zondag. Hij koos er bewust voor de minsten die hij als kapelaan in de armenwijken van Enschede aantrof op te zoeken en bij te staan, in navolging van Jezus. Hij zocht daarin niet zichzelf. Wat hij voor de arbeiders organiseerde om hen uit hun ellendige situatie te verheffen tot een waarachtig menselijk bestaan, bracht hem in conflict met anderen, zijn meerderen, zelfs met zijn aartsbisschop. Die laatste had overigens ook zorg voor de soms minder doordachte en enigszins onstuimige projecten van Alphons. Maar ook een oprecht christen en priester heeft tijd nodig om te groeien in zijn rol en verantwoordelijkheid.

De zorg van Alphons Ariëns voor de noodlijdende arbeiders van zijn tijd leidde uiteindelijk tot de oprichting van de eerste katholieke vakbond in Nederland en tal van andere initiatieven, gericht op het vinden van een structureel antwoord op maatschappelijke noden van zijn tijd.

De inzet van Alphons Ariëns voor het op gang komen van de katholieke sociale beweging vond uiteindelijk zijn oorsprong in zijn fundamentele christelijke levenshouding. Trots heeft hij afgelegd. Wie hem persoonlijk hebben gekend, hebben allen getuigd dat hij een bescheiden mens was. In zijn *Verdieping van het godsdienstig leven* laat hij zien hoezeer hij doordrongen is van Christus' grootheid en zijn eigen kleinheid:

“Op zichzelf genomen betekent een mensenleven bitter weinig. Maar zoals het eenvoudigste landschap er anders uit gaat zien als de zon haar stralen erover werpt, zo wordt ook het eenvoudigste mensenleven mooi als het verlicht wordt door Jezus, die de zon der gerechtigheid is. Als we wandelen in Zijn licht, als we Zijn leer oprecht willen maken tot het richtsnoer van ons leven, als we edelmoedig onze menselijke tekortkomingen opzij zetten, zoals traagheid, gemak- en genotzucht, die net als de wolken het licht tegenhouden; als we verder kracht bij Hem zoeken, zoals de Kerk ons dat leert, met andere woorden als we Jezus maken tot middelpunt van ons leven – ja dan zal ons leven mooi zijn.”

Zijn kracht zocht en vond Alphons Ariëns vooral in de dagelijkse viering van de Eucharistie, die hij zag als “het hoogste, het verhevenste dat een priester mag doen.”

Met Christus als middelpunt van zijn leven was Alphons Ariëns bereid zichzelf weg te cijferen, al zijn krachten in te zetten om zijn medemensen, ook de minderen in de samenleving, te dienen. In een preek tijdens een huwelijksviering riep hij het bruidspaar op Christus na te volgen in Diens liefde, die ook de bereidheid inhoudt om offers te brengen:

“Tot zo'n liefde zijn jullie geroepen. Niet tot de wereldse liefde, die in wezen alleen zichzelf zoekt, maar tot de christelijke liefde, die zichzelf kan vergeten; die eigen geluk weet achter te stellen bij het geluk van de ander.”

In zijn leven en in zijn verkondiging was Alphons Ariëns een mens en priester in wie het Evangelie van deze zondag als het ware vlees wordt. Wie niet zichzelf, maar Christus als middelpunt van zijn leven maakt en samen met Hem bereid is de minste plaats in te nemen, zal ontdekken hoe mooi dit leven kan zijn en het eeuwig leven daadwerkelijk is. Amen.